

РЫМСКАЯ «КАНІКУЛА»

Чаму Італію называюць «галюўным хворым» Старога Свету?

Колькасць італьянцаў, якія жывуць за рысай беднасці, летась дасягнула максімуму з 2005 года, паведаміла міжнародная дабрачынная арганізацыя Caritas. Паводле яе звестак, немаёмных у Італіі ў 2015-м налічвалася больш чым 4,5 мільёна — амаль 8% насельніцтва краіны. Пры гэтым рымска-каталіцкая царква канстатуе: сярэдні ўзрост беднякоў знізіўся да 44 гадоў. Добрачынныя арганізацыі звязваюць гэтую тэндэнцыю з ростам беспрацоўя сярод моладзі. Таксама адзначаецца, што ўпершыню колькасць бедных італьянцаў, якія звярнуліся ў дабрачынныя цэнтры царквы на поўдні краіны, перавысіла колькасць беднякоў, хто не з'яўляецца яе грамадзянімі. Як удакладняе царква, у паўднёвых рэгіёнах Італіі дзве трэці немаёмных — італьянцы. На поўначы краіны, наадварот, па дапамогу часцей звяртаюцца мігранты. Гэтыя «сімптомы» ярка выражана адлюстроўваюць агульны стан трэцяй эканомікі Старога Свету. Як адчувае сябе цяпер Італія?

Дай €200 млрд!

На думку шэрагу экспертаў, Еўропа можа сутыкнуцца з новай праблемай, куды больш маштабнай за Brexit. Справакаваць чарговы рэгіянальны фінансавы крызіс могуць італьянскія банкі. Нягледзячы на тое што Італія з'яўляецца трэцяй эканамікай ЕС, мясцовыя банкі назапасілі нямала «дрэнных» даўгоў (сума пазык, вяртанне якіх пад пытаннем, цяпер перавышае €360 млрд). Развіццё тармозыць скарачэнні ў прамысловым сектары, беспрацоўе і слабы ўнутраны попыт.

най збыднелай краінай зоны еўра з 1999 года, паводле аб'ёму эканамічнай вытворчасці на душу насельніцтва. Нават Грэцыя і Партугалія пасля заснавання зоны еўра могуць пахваліцца невялікім прыростам. Прычым, сцвярджаюць эксперты, існуе вельмі мала шанцаў на рэзкі паварот у італьянскай эканоміцы.

У пачатку 2012 года яна знаходзілася ў лепшым стане ў параўнанні з суседняй Іспаніяй. Бясконцы перастаноўкі ва ўрадзе пасля сыходу палітычнага доўгажыхара Сільвія Берлусконі, а таксама негатыўнасць новых уладаў да эканамічных

Бяда з дэмаграфіяй

Негатыўная сітуацыя ў эканоміцы асабліва адбілася на рынку працы. Узровень беспрацоўя ў Італіі не самы высокі ў зоне еўра. Тым не менш беспрацоўе сярод моладзі складае 39,2%. Такой вялікай розніцы няма ні ў адной іншай еўрапейскай краіне. «Моладзь у Італіі пакутуе больш за ўсё», — кажа Марка Стрынга. Адметна, у краіне самы высокі ў свеце паказчык колькасці моладзі, якая жыве з бацькамі. Ашаламляльны 80,6% грамадзян Італіі ва ўзросце ад 15 да 29 гадоў да гэтага часу жывуць разам з бацькамі, піша Daily Mail са спасылкай на даклад Арганізацыі эканамічнага супрацоўніцтва і развіцця.

Тэмпы росту ВУП Італіі на працягу пяці гадоў вагаліся на ўзроўні 0,3%-0,5%, у той час як узровень беспрацоўя дэманстраваў устойлівы рост — з 8% у 2012 годзе да 12,6% летась.

Такому збегу абставін нямала паспрыяла наяўнасць у Італіі значнага знешняга доўгу. Інфляцыя ў Італіі расце, у той час як заробкі застаюцца на ранейшым узроўні. Вялікая колькасць маладых людзей застаюцца беспрацоўнымі. Паводле статыстыкі 26,9% італьянскіх падлеткаў не маюць работы, а таксама не занятыя ў сферы адукацыі і прафесійнай падрыхтоўкі. У ЗША і Вялікабрытаніі гэтыя паказчыкі складаюць 14,4% і 13,6% адпаведна. У той жа час у Штатах з бацькамі жывуць 66,6% маладых людзей, у Вялікабрытаніі — 52,4%. Менш за ўсё маладых людзей застаюцца жыць з бацькамі ў Канадзе. Гэты паказчык у краіне складае 30,9%. У Славеніі, Грэцыі, Славакіі, Партугаліі, Іспаніі, Венгрыі і Чэхіі больш за 70% маладых людзей усё яшчэ залежаць ад матэрыяльнай падтрымкі з боку бацькоў.

Увогуле з дэмаграфіяй у Італіі вялікая праблема. Колькасць нараджэнняў на жанчыну там ніжэй, чым у такіх дэпрэсіўных і схільных да адтоку насельніцтва краінах ЕС, як Балгарыя і Эстонія. Летась на Апенінах нарадзілася ўсяго 488 тысяч дзяцей — гэта самы нізкі паказчык у гісторыі Італіі пачынаючы з 1861 года. Тэарэтычна ў Італіі існуюць добрыя аплаты дэкрэтныя водпускі. На практыцы большасць работадаўцаў прымушае жанчын падпісваць дамовы, паводле якіх яны, зацэраўшы, павінны напісаць заяву аб звальненні. Інакш работу часам не знайсці. Пры гэтым сярод усіх узростаў груп колькасць беспрацоўных жанчын значна перавышае колькасць беспрацоўных мужчын. Сёння большасць італьянцаў вымушана альбо шукаць работу, альбо — калі ўжо яе знайшлі — атрымаваць асалоду ад спажывання, таму што цэнавы парог такіх пажаданых жыццёвых арыенціраў, як пабудова жылля або вялікая

сям'я, недасягальна высокі для большасці жыхароў краіны.

Асноўны пік нараджальнасці на Апенінах прыпаў на 1950 і 1960-я гады, калі хваля эканамічнага ўздыму прынёсла ў італьянскія гарады велізарныя семі вясковай беднаты. Сёння іх дзеці адмаўляюцца працягваць свой род. На змену ідуць вялікія семі мігрантаў з Румыніі, Албаніі, а таксама надзвычай актыўна перамяшчаюцца бежанцы з краін Блізкага Усходу і Афрыкі, якія сапраўды гэтак жа штурмуюць італьянскія гарады і рады жыць у невясковых, на погляд мясцовых, умовах, абы іх дзеці замацаваліся тут. І ўрад усяляк заахвочвае нараджальнасць сярод мігрантаў, бо гэта бюджэтнай, чым забяспечваць дэкрэтныя водпускі і дзіцячыя сады для мясцовых мам. З 2014 года любому дзіцяці, якое нарадзілася ў Італіі, калі ён вучыцца ў пачатковай або сярэдняй школе, будзе выдавацца італьянскі пашпарт. Нядзіўна, што, па звестках Нацыянальнага статыстычнага агенцтва Istat, на 37 працэнтаў задаволеных сваім жыццём італьянцаў прыпадае больш за 60 працэнтаў шчаслівых мігрантаў.

«Рулетка» для Матэа Рэнцы

Эканамічны крызіс для Італіі не ў навіну. Італьянцы жывуць у такіх умовах не менш за дзесяць гадоў і ўжо, падобна, прывыклі да мноства праблем і да таго, што іх эканоміка ў лепшым выпадку топчацца на месцы і толькі зрэдку нясмела робіць маленькія крокі наперад. Прывычаліся жыхары Апеніні да палітычных крызісаў. Напэўна, ні ў якой іншай краіне планеты так часта не мяняліся прэм'еры і ўрады, як у Італіі ў павянаю пару. Не выключана, што цяпер насюваецца чарговы палітычны крызіс і краіна застанецца без кабінета міністраў.

На тэхнішчыся вопытам Вялікабрытаніі і яе «брэксітам», прэм'ер-міністр Італіі вырашыў правесці свой рэфэрэндум аб змене канстытуцыі краіны. У выпадку правалу Рэнцы можа сысці ў адстаўку, а краіна — акнуцца ў палітычны і эканамічны хаос. На пасяджэнні ўрада была нарэшце вызначана дата рэфэрэндуму — ён адбудзецца 4 снежня. У канстытуцыю Італіі прапануецца ўнесці значныя змены. Канстытуцыйны рэфэрэндум накіраваны на скарачэнне колькасці сенатараў да 100 чалавек са звыклых 315. Рэнцы плануе пераўтварыць сенат рэспублікі ў сенат рэгіёнаў, асновай для фарміравання якога будуць рэгіянальныя дарадцы і

мэры. Пры гэтым сенат будзе валодаць заканадаўчай уладай толькі па пытаннях рэформаў і ўнясення змяненняў у канстытуцыю.

Пры цяперашняй сістэме верхняй і ніжняй палаты парламента краіны маюць роўныя паўнамоцтвы. Эксперты сцвярджаюць, што гэта адна з прычын, чаму Італія мела 63 урады з часоў Другой сусветнай вайны, бо ні адзін з іх не быў дастаткова моцным, каб выжыць на працягу поўнага тэрміну паўнамоцтваў у пяць гадоў. Акрамя гэтага ў выніку рэформы змянення паўнамоцтваў рэгіёнаў: па новых правілах пытаннямі энергетыкі, стратэгічнай інфраструктуры і грамадзянскай абароны будзе займацца прэзідэнт. Разам з гэтым палата дэпутатаў можа зацвярджаць законы, якія рэгламентуюць пытанні, што ўваходзяць у кампетэнцыю рэгіянальных уладаў. Для прыцягнення выбаршчыкаў Рэнцы абяцае зніжэнне падаткаў і пенсійную рэформу, адзначае Bloomberg. Па словах самога прэм'ер-міністра, канстытуцыйная рэформа дапаможа зрабіць заканадаўства Італіі больш эфектыўным.

Летась на Апенінах нарадзілася ўсяго 488 тысяч дзяцей — гэта самы нізкі паказчык у гісторыі Італіі пачынаючы з 1861 года.

На думку аналітыкаў Deutsche Bank, найбуйнейшай палітычнай рызыкай для зоны еўра з'яўляецца зусім не палітычна спаралізаваная Іспанія ці будучыя выбары ў Францыі і Германіі, а Італія і яе рэфэрэндум. І яны не адзіныя, хто так ацэньвае сітуацыю. Рэйтынгавыя агенцтва Fitzh папярэдзіла аб магчымых наступствах залпаванага рэфэрэндуму: «Усе палітычныя ўзрушэнні або цяжкасці ў банках, якія распаўсюджваюцца на сектар рэальнай эканомікі, могуць аказаць негатыўны ўплыў на рэйтынг, які мы прысвоілі Італіі».

Рэфэрэндум датычыцца ўсяго фінансавага свету. Сэнс зразумелы: час Італіі на зыходзе. Калі ў хуткім часе Рым не зможа ажыццявіць радыкальныя перамены, то адна з краін-заснавальніцаў Еўрапейскага саюза стане адной з самых вялікіх рызык для яго. На думку аналітыкаў Morgan Stanley, якія займаюцца дэталёвым вывучэннем плейбісцыту, поспехаў чакаць не варта.

Занепакоенасць аналітыкаў выклікае сцэнарый, у якім Рэнцы са сваім рэфэрэндумам з трэскам правальваецца. Гэта будзе выгадна апазіцыйнаму руху «Пяць зорак», чый кандыдат, дарэчы, нядаўна стала мэрам Рыма. Яны, напэўна, скарыстаюцца асечкай прэм'ера і паспрабуюць правесці наступны рэфэрэндум аб членстве Італіі ў ЕС. Мэр Рыма Вірджынія Раджы адкрыта заявіла, што адмоўны вынік рэфэрэндуму «пахвае ўрад».

«Калі Рэнцы выйграе рэфэрэндум, гэта будзе велізарны крок наперад, — заўважыў старшыня парламенцкага камітэта па еўрапейскіх справах Бундэстага Гюнтэр Крыхбайм. — Але калі ён праіграе, гэта нанясе ўдар не толькі па яго кар'еры, але і па ўсёй краіне ў цэлым». Што ж, чакаць развязкі еўрапейскай інтрыгі засталася зусім нядаўна.

Захар БУРАК.
burak@vziazda.by

Урад Італіі скарачэў прагноз эканамічнага росту на 2016 і 2017 гады. Прэм'ер-міністр краіны Матэа Рэнцы заявіў, што рост эканомікі Італіі сёлета складзе толькі 0,8%, а налета — 1%. У другім квартале яе развіццё нечакана спынілася, нягледзячы на прагноз невялікага, але ўсё-ткі росту — 0,2%. Не дзіўна, што галоўны італьянскі банк — Bank of Italy — і МВФ дружна панізілі прагнозы развіцця італьянскай эканомікі на гэты год. Цярпенне Рыма, падобна, скончылася. Ва ўрадзе Рэнцы лічаць, што без паслаблення палітыкі жорсткай эканоміі, якой Італія прытрымліваецца пад ціскам Бруселя і Берліна, або поўнай адмовы ад яе, зрушыць з месца італьянскую эканоміку і нешта змяніць у лепшы бок немагчыма. Таму Матэа Рэнцы пачаў перамовы з Еўракамісіяй аб чарговай адтэрміноўцы ў зніжэнні дэфіцыту бюджэту ніжэй устаноўленых 3% ад ВУП.

Чорны спіс самых вялікіх страт узначальваюць італьянскія банкі. Усіх турбуюць іх велізарныя «дрэнныя» даўгі. Варта адзначыць, што капіталізацыя італьянскага банка Banca Monte dei Paschi di Siena, які паказаў горшыя вынікі паводле стрэс-тэстаў ва ўсёй Еўропе, сёлета звалілася на 80%. Не дапамаглі нават планы па барацьбе з «таксічнымі» актывамі і павелічэнне капіталу. А Unione di Banche Italiane, чыя капіталізацыя скарацілася на 62%, у жніўні паведаміў аб больш высокай страце, чым чакалася, з-за «дрэнных» даўгоў і выдаткаў на рэструктурызацыю.

Еўрапейскі саюз крытыкуе італьянскі бюджэт, незадаволены ён і тэмпамі росту эканомікі краіны. Пры гэтым знешні доўг Італіі з'яўляецца другім па велічыні ў еўразоне пасля Грэцыі, а ў 2016 годзе павялічыўся да 132,8% ВУП краіны. Зрэшты, такія праблемы характэрныя і для ўсяго Старога Свету ў цэлым.

Відавочна, што Італіі тэрмінова неабходны рост. Па звестках нядаўняга даследавання, праведзенага Deutsche Bank, яна з'яўляецца адзі-

пераўтварэнняй прывялі краіну да фактычнага краху эканомікі, сцвярджаюць апытаныя Bloomberg эканамісты. «Узровень знешняга доўгу Італіі склаў у 2015 годзе рэкордныя €2 трлн 169 млрд, што амаль на €300 млрд больш аб'ёму ВУП краіны (€1 трлн 850 млн). Праблемы ў банкаўскай сферы, слабы рост ВУП, а таксама адсутнасць мер па лібералізацыі рынку працы цягнуць эканоміку дзяржавы на дно», — упэўнены галоўны эканаміст чыкагскай бізнесшколы Booth Луджы Зінгалес.

Мэр Рыма Вірджынія Раджы адкрыта заявіла, што адмоўны вынік рэфэрэндуму «пахвае ўрад».

Паводле апошніх звестак Еўрастата (статыстычнай службы ЕС), тэмпы росту ВУП Італіі на працягу пяці гадоў вагаліся на ўзроўні 0,3%-0,5%, у той час як узровень беспрацоўя дэманстраваў устойлівы рост — з 8% у 2012 годзе да 12,6% летась. Урад амбіцыйнага Матэа Рэнцы не справіўся і з рэформай банкаўскага сектара. Сёлета аб'ём суверэннага фонду Atlas складае толькі €5 млрд, але, па ацэнцы кабінета італьянскага прэм'ера, для выратавання эканомікі краіны неабходна яшчэ €45 млрд, якія ўлады маюць намер атрымаць ад Еўрасаюза. Аднак еўрапейскія чыноўнікі не спяшаюцца з крэдытаваннем. Па ацэнцы таго ж Еўрастата, італьянскай банкаўскай сістэме для поўнага аднаўлення патрабуецца не менш як €200 млрд.

У тым, што тычыцца зоны еўра, эканамісты Deutsche Bank не надта аптымістычныя. Але, на іх думку, перспектывы для Італіі асабліва змрочныя. Краіна насамрэч становіцца палітычнай загадкай. «Італія вядома сваёй палітычнай нестабільнасцю, але таго, што мы перажываем цяпер, яшчэ ніколі не было», — заўважае Марка Стрынга з Deutsche Bank.

